

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОРАДНИЦТВА»
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
МУЛЬТИФУНКЦІОНАЛЬНЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО**

Термін навчання :	03 грудня – 16 грудня 2024 року
Форма навчання :	дистанційна (on-line)
Режим роботи :	6 аудиторних годин на день
Загальна кількість	60 годин аудиторних занять

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МУЛЬТИФУНКЦІОНАЛЬНЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

У сучасному світі сільське господарство відіграє ключову роль не лише у забезпеченні продовольчої безпеки, а й у розвитку екологічно стійких і соціально відповідальних практик.

Мета курсу підвищення кваліфікації тренерів для тренерів у сфері сільського господарства по темі “Мультифункціональне сільське господарство” задля підвищення їхньої спроможності надавати послуги виробникам сільськогосподарської продукції, в першу чергу малим та середнім”, у процесі переходу до мультифункціонального господарювання.

Основні завдання курсу:

1. Ознайомити учасників із концепцією мультифункціонального сільського господарства та його роллю в сучасній економіці.
2. Надати інструменти для планування та реалізації багатофункціональних проєктів у сільському господарстві.
3. Вивчити механізми інтеграції екологічних, соціальних та економічних функцій у діяльність агропідприємств.
4. Розвинути навички стратегічного управління для підвищення ефективності господарств та розвитку сільських територій.
5. Ознайомити з успішними кейсами мультифункціонального підходу в аграрному секторі.

Цільова аудиторія:

- ✓ Фахівці закладів аграрної науки та освіти.
- ✓ Керівники та управлінці середньої та вищої ланки в аграрній сфері.
- ✓ Тренери, сільськогосподарські дорадники та експерти-дорадники та консультанти з питань сільськогосподарського розвитку.

Результати навчання: Після завершення курсу слухачі зможуть:

- ✓ Розуміти концепцію мультифункціонального сільського господарства та застосовувати її у своїй діяльності.
- ✓ Розробляти стратегічні плани розвитку сільськогосподарських підприємств із мультифункціональним підходом.
- ✓ Ефективно інтегрувати екологічні, соціальні та економічні аспекти у виробничу діяльність.
- ✓ Використовувати сучасні інструменти управління для підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу.
- ✓ Ініціювати та реалізовувати проєкти, спрямовані на розвиток сільських територій і підвищення якості життя місцевих громад.

Курс сприяє розвитку інноваційного мислення, стійкості та конкурентоспроможності в аграрному секторі в умовах сучасних викликів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації дорадників

№ пп	Складові програми та навчальні модулі (теми)	Всього	З них у тому числі:		Лектор
			лекції	практ. аналіз ситуацій	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1: Практичні аспекти мультифункціонального сільського господарства. Шляхи розвитку фермерства і кооперації					
1.	Мультифункціональне сільське господарство: вступ до теми.	2	2	-	Котенко Тетяна , експертка проекту «Зміцнення членських бізнес-об'єднань мікро-, малих та середніх підприємств в Україні».
2.	Основні поняття. Світовий та український досвід.	2	2	-	Бережна Світлана , експертка проекту «Зміцнення членських бізнес-об'єднань мікро-, малих та середніх підприємств в Україні».
3.	Дорожня карта створення мультифункціонального фермерського господарства	4	2	2	Корінець Роман Ярославович , почесний президент Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України
4.	Сімейне фермерське господарство без створення юридичної особи: основні принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	2	2	-	Березюк Олександр , Керівник Виробничого кооперативу «Сільськогосподарська дорадча служба «Агроаргумент», Керівник групи дорадників проекту «Створення сімейних молочних ферм» ТОВ «УкрМілкІнвест».
5.	Практичні аспекти створення та діяльності сімейних молочарських мультифункціональних фермерських господарств.	2	2	-	Паньків Іван , президент ВГО НАСДСУ, директор Львівської аграрної дорадчої служби.
6.	Сільськогосподарська кооперація і мультифункціональне фермерські господарства: від теорії до практики.	2	2	-	Вишньовський Михайло , голова Сільськогосподарського кооперативу «Стрийський ясь», дорадник Львівської аграрної дорадчої служби.
Всього		14	12	2	
Модуль 2. Сучасні системи землеробства для сталого розвитку та кліматичної адаптації мультифункціональних сільських господарств					
7.	Зберігаюче землеробство та мультифункціональне сільське господарство: основні вигоди, принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	4	2	2	Косолап Микола , доцент кафедри землеробства та гербології НУБІП України.

8.	Регенеративне землеробство та мультифункціональне сільське господарство: основні принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	2	2	-	Биков Микола , сільськогосподарський дорадник з агрономії, агроном-консультант Асоціації «Дунайська соя», національний експерт з ґрунтозберігаючого землеробства ФАО.
9.	Карбонове землеробство та мультифункціональне сільське господарство: основні вигоди, принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	2	2	-	Биков Микола , сільськогосподарський дорадник з агрономії, агроном-консультант Асоціації «Дунайська соя», національний експерт з ґрунтозберігаючого землеробства ФАО
10.	Органічне землеробство та мультифункціональне сільське господарство: основні вигоди, принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	2	2	-	Коняшин Андрій , виконавчий директор Федерації органічного руху України.
11.	Біодинамічне землеробство та мультифункціональне сільське господарство: основні вигоди, принципи, підходи та практичні кроки впровадження.	2	2	-	Воронцов Віталій , керівник сільськогосподарської дорадчої служби Green Agro Solutions
12.	Стан та перспективи розвитку кліматично – орієнтованого рослинництва в Україні. Живлення і захист сільськогосподарських культур в органічному рослинництві.	4	2	2	Ревтьо Олесь Ярославівна , доцент кафедри рослинництва та агроінженерії Херсонського державного аграрно-економічного університету.
Всього		16	12	4	
Модуль 3 : Інноваційні стратегії у мультифункціональному сільському господарстві					
13.	Сучасні системи інтегрованого захисту рослин. Ефективність застосування засобів захисту рослин.	4	2	2	Мринський Іван Миколайович , кандидат сільськогосподарських наук, доцент, декан агрономічного факультету ХДАЕУ
14.	Біологічний захист рослин.	2	2	-	Тетерук Микола , дорадник з питань біологічного захисту рослин та виробництва органічної сільськогосподарської продукції.
15.	Технології утримання в тваринництві (малі та середні фермерські господарства). Енергозберігаючі технології виробництва грибів в малих фермерських господарствах.	4	2	2	Чернишов Ігор В'ячеславович , доцент Кафедри технологій виробництва та переробки сільськогосподарської продукції імені академіка В.Г. Пелиха Херсонського державного аграрно-економічного університету
16.	Цифрові технології в рослинництві та землеробстві для мультифункціональних фермерських господарств.	4	2	2	Лавренко Сергій Олегович , кандидат сільськогосподарських наук, доцент, проректор з наукової-та міжнародної діяльності ХДАЕУ

17.	Зелений туризм: Зелений туризм як складова мультифункціонального фермерства: перспективи розвитку та інтеграції в сільське господарство. ·Екотехнології та сталий розвиток у зеленому туризмі: як фермери можуть знизити екологічний слід і підвищити привабливість для туристів.	4	2	2	Алещенко Людмила Олександрівна , старший викладач Кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Херсонського державного аграрно-економічного університету.
Всього		18	10	8	
Модуль 4 : Екологічні та бізнес-стратегії для сучасного фермерства					
18.	Циклічна, рециркулярна економіка для малого фермерства: зелені стратегії для малого фермерства (рециркуляція, відновлення, реінвестування); етичне фермерство: відповідальність перед природою та громадою.	4	2	2	Карнаушенко Алла Сергіївна , кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук ХДАЕУ
19.	Економічна оцінка результатів діяльності фермерських господарств. Бізнес-планування у мультифункціональних фермерських господарствах.	4	2	2	Аверчева Наталія Олександрівна , доцент кафедри соціальних та поведінкових наук Херсонського державного аграрно-економічного університету.
20.	Маркетинг, продажі у фермерському господарстві: ·Розробка та впровадження маркетингової стратегії для малих і середніх підприємств"; ·Сучасні методи та інструменти продажів: персоналізований підхід до клієнта"	4	2	2	Жосан Ганна Володимирівна , кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, маркетингу та інформаційних технологій ХДАЕУ
Всього		12	6	6	
Всього за курсом:		60	30	12	

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Усі слухачі виконують індивідуальне завдання та готують випускну роботу. Перелік тем випускних робіт формують викладачі з урахуванням актуальних проблем та особливостей тематики курсу, а також можливих напрямків розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні та за кордоном. Слухач може запропонувати власну тему випускної роботи.

Слухач виконує випускну роботу на основі ретельного вивчення і узагальнення передового досвіду впровадження мультифункціонального сільського господарства, висвітленого в літературних джерелах, використання фактичних даних, наведених у науковій літературі, періодичній пресі та статистичних щорічних виданнях. Випускна робота має складатись з вступу, основної та заключної частин, переліку літературних джерел.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА РОБОТИ:

Титульна сторінка	Приклад наведено у додатку А
Зміст	Включає обов'язкове найменуванням сторінок, з яких починаються структурні частини роботи
Вступ (1-2 с.)	Обґрунтування актуальності теми, визначення мети дослідження та окреслення кола завдань.
Основна частина (20-25 с.)	Виклад теоретичних і методологічних питань, що стосуються теми випускної роботи, їхня практична значущість.
Основна частина роботи складається з 2-3-х розділів	Розділ рекомендується складати з 3-4-х питань. Він має включати лише ті питання, які безпосередньо стосуються теми і дають змогу повно і глибоко розкрити її.
Заключна частина (висновки і пропозиції) (2-3 с.)	Викладення основних результатів дослідження та напрямків розв'язання виявлених проблем.
Список використаних джерел	Має містити перелік з 8-10 джерел
Додатки	за необхідності в додатки виносяться громіздкі таблиці, рисунки, схеми, нормативно-правові акти, статистичні та інші данні

Випускна робота виконується на стандартних листах формату А4, текст роботи може бути рукописним або набирається на комп'ютері.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ:

Обсяг роботи	25-30 сторінок формату А4
Текстовий редактор	Microsoft Word для Windows
Поля	зверху, знизу та праворуч - 20 мм ліворуч – 30 мм
Гарнітура	Times New Roman, кегль — 14, міжрядковий інтервал — 1,5, абзац – 10 мм.

Рисунки, діаграми, таблиці, блок-схеми	оформлюються з використанням інструментів Microsoft Word, розміщуються по центру, друкуються шрифтом Times New Roman, кегль – 12, міжрядковий інтервал – 1
Назва та номери рисунків	жирним шрифтом під рисунками (Рис. 1. Назва)
назви і номери таблиць	над таблицями (Таблиця 1. Назва)
Таблиці, схеми, рисунки, формули, графіки	не повинні виходити за межі вказаних полів
Посилання у тексті на рисунки і таблиці	оформлюється так: <i>як наведено у рис. 1, у табл. 1.</i>
Формули, символи, змінні, які зустрічаються в тексті	повинні бути набрані як об'єкти Microsoft Equation і нумеруються у круглих дужках з правого боку.
Бібліографічний опис джерел	оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 в алфавітному порядку
Посилання в тексті на літературу	в прямих дужках, наприклад: [7, с. 5].

Після повного виконання плану підготовки та успішного захисту випускної роботи слухачі отримують свідоцтва про навчання (підвищення кваліфікації) встановленого зразка, що є підставою для допуску їх до здачі кваліфікаційного іспиту у регіональній кваліфікаційній комісії.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ:

1. Розвиток агротуризму як елемента мультифункціонального сільського господарства
2. Органічне землеробство: перспективи розвитку в умовах багатофункціонального господарства
3. Системи зрошення для підвищення ефективності господарств в умовах кліматичних змін
4. Інтеграція тваринництва та рослинництва: можливості та виклики для мультифункціональних господарств
5. Вирощування нішевих культур як стратегія диверсифікації сільськогосподарського виробництва
6. Можливості аквапоніки в мультифункціональному сільському господарстві
7. Переробка сільськогосподарської продукції: шляхи збільшення доданої вартості
8. Створення коротких ланцюгів постачання для підвищення стійкості господарств
9. Енергозберігаючі технології в багатофункціональному сільському господарстві
10. Роль соціальних фермерств у розвитку сільських територій
11. Моделі кооперації в мультифункціональному сільському господарстві
12. Ефективність використання ґрунтових ресурсів у багатофункціональних агропідприємствах

13. Виробництво меду як складова багатофункціонального сільського господарства
14. Використання дронів та автоматизація процесів у мультифункціональних господарствах
15. Екологічні ферми як тренд сучасного багатофункціонального господарювання
16. Інтеграція традиційних та інноваційних технологій у сільське господарство
17. Перспективи відновлення старовинних сортів рослин і порід тварин у сільському господарстві
18. Інноваційні методи боротьби зі шкідниками та хворобами в мультифункціональних господарствах
19. Можливості виробництва сидру та інших фруктових напоїв у фермерських господарствах
20. Виробництво та реалізація екологічно чистої продукції через фермерські ярмарки
21. Смарт-технології у управлінні багатофункціональним сільським господарством
22. Лісівництво як елемент диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств
23. Розробка агротуристичних маршрутів на базі фермерських господарств
24. Садівництво та ягідництво в умовах мультифункціонального господарства
25. Роль водних біоресурсів у багатофункціональному сільському господарстві
26. Переваги вирощування лікарських рослин у сільськогосподарських підприємствах
27. Соціальний вплив багатофункціональних господарств на розвиток громад
28. Створення та популяризація гастрономічних фестивалів як складової агротуризму
29. Розробка бізнес-плану для впровадження багатофункціонального сільського господарства
30. Мультифункціональне сільське господарство як інструмент вирішення екологічних проблем

ПІДСУМКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ:

Форма контролю: Поточний контроль, захист випускної роботи.

Критерії оцінювання: Участь у лекціях та практичних заняттях, виконання самостійних завдань, успішний захист випускної роботи.

Шкала оцінювання знань і умінь слухачів:

Рівень роботи	Оцінка у балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Високий	90–100	A	відмінно
	82–89	B	добре

Вище середнього	74–81	C	
Середній	64–73	D	задовільно
	60–63	E	
Нижче середнього	35–59	FX	незадовільно (необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного захисту)
Низький	0–34	F	незадовільно о (необхідна значна подальша робота)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Безкровний, М. Ф. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: навч. посіб. / М. Ф. Безкровний. - К.: Каравела, 2008. – 455 с.
2. Галич, О.А. Сільськогосподарське дорадництво: навч. посіб. / О.А. Галич, О.О. Сосновська. - К.: ЦНЛ, 2007. – 368 с.
3. Закон України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність" : наук.- практ. коментар / [Ю. М. Берездецький, О. Г. Березюк, С. А. Боганова та ін.; ред. Р. Я. Корінець]; Ін-т розвитку аграр. ринків . - Львів: НВФ "Українські технології", 2007. – 247 с.
4. Калетнік, Г. М. Управлінський консалтинг: навч. посіб. / Г. М. Калетнік, М. Ф. Безкровний, Т. Д. Іщенко. - К.: Аграр. освіта, 2012. – 447 с.
5. Кудінова, І. П. Організація навчання в інформаційно-консультаційній діяльності: навч. посіб / І. П. Кудінова. - К., 2010. – 207 с.
6. Недбалюк, О. Програми розвитку сільської місцевості як теорія, методологія і практика діяльності дорадчих служб в США: Монографія / О. Недбалюк. - Вінниця: Поділля - 2005. – 160 с.
7. Основи аграрного консалтингу : підруч. для підготовки фахівців з екон. спец. в аграр.ВНЗ / М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний, І. М. Криворучко. - К.: Освітня книга, 2006. - 223 с.
8. Сільськогосподарська дорадча діяльність : навч. посіб. для дистанційного навч. / Т. П. Кальна-Дубінюк, І. П. Кудінова, Л. Х. Рибак, Р. Я. Корінець ; НУБіП. - К., 2010. – 359 с.
9. Словник-довідник з дорадництва / [уклад.: Т. П. Кальна-Дубінюк, Р. Я. Корінець, І. П. Кудінова та ін.]; НУБіП, Ін-т розв. аграр. ринків. - К., 2008. – 207 с.

Допоміжна

1. Брояка, А. А. Організація моніторингу інформаційно-консультаційної діяльності в сільському господарстві: монографія / А. А. Брояка; М-во аграр. політики та продовольства України, ВНАУ. - Вінниця: Едельвейс і К, 2011. – 278 с.

2. Верба, В.А. Організація консалтингової діяльності: Навчальний посібник / В.А.Верба, Т. І.Решетняк. - К.: КНЕУ, 2000. – 244 с.
3. Дорадництво: становлення і перспективи : бібліографічний список / упоряд. О.А. Шевчук, ред. Н.Г. Дудкевич, ред. В.С. Гадомський, відп. викон. Н.С. Головка. - Вінниця: ВДАУ, 2009. - 13 с.
4. Кальна-Дубінюк, Т. П. Паблік рілейшнз: навч. посіб. для консалтингу / Т. П. Кальна-Дубінюк, Р. І. Буряк ; НУБіП. - К., 2010. – 203 с.
5. Кендюхов, О. В. Паблік рилейшнз в корпоративному брендингу: механізм управління та методологія оцінки: [монографія] / О. В. Кендюхов, К. Ю. Ягельська ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. техн. ун-т. - Донецьк: [б. в.], 2010. – 225 с.
6. Основи психолого-управлінського консультування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних. - К.: МАУП, 2002. - 136 с.
7. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз: Навчальний посібник / Г.Г. Почепцов. - К.: Знання, 2000. - 506 с.
8. Хміль, Ф. І. Основи управлінського консультування: навч. посіб. / Ф. І. Хміль. - К.: Академвидав, 2008. – 238 с.

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОРАДНИЦТВА»
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему : « _____

_____»

ВИКОНАВ:

слухач ННЦ «ПОД» ХДАЕУ

Прізвище Ім'я По-Батькові